

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniš nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič do Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.

«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Dva jugoslovenska parlamenta Seja kluba KDK v Zagrebu — Seja okrnjene Narodne skupščine v Beogradu

V Zagrebu so se zbrali zastopniki prečanskega naroda ob nepopisnem oduševljenju vsega prebivalstva, v Beogradu pa hegemonistične stranke v skoro pogrebem razpoloženju. — Zgodovinska resolucija poslanskega kluba KDK. — Zemljoradniki in radikalski opozicionarci se skupščinske seje niso udeležili

— Zagreb, 1. avgusta. Z današnjim danom postaja slavnj zagrebaški Markov trg pozorišče velepomembnih novih zgodovinskih dogodkov. Oči vse države, zlasti vseh prečanskih Hrvatov in naprednih Slovencev ter važnejših političnih centrov inozemstva so danes uprte v hrvatski sabor. V vsej prečanski javnosti in zlasti v Zagrebu kot sru miladeja prečanskega pokreta za dosego svobode in ravnopravnosti, je danes jasno, da mora biti konec desetletne kolonialne podrejenosti. S sklicanjem okrvavljene in okrnjene Narodne skupščine in zopetnim imenovanjem stare vlade je Beograd vrzel Zagrebu rokavico, ki jo Zagreb kot prečansko središče energično sprejema. Na provokacijo s sestankom okrvavljene parlamenta odgovarja KDK z današnjo sejo v Hrvatskem saboru.

Včeraj popoldne je poslovni odbor KDK nadležal svoje razprave, na katerih so bili določeni že glavni obrisi sklepov, ki bodo storjeni danes in prihodnje dni. Večina sklepov bo zaupnega značaja, kar je razumljivo, ker vlada že sedaj čaka, kako bi mogla preprečiti njih izvedbo. To, da jih ne bodo obehali na veliki zvon, bo v veliki meri pripomoglo k njihovu uresničenju.

Jutro zgodovinskega dne

V takem razpoloženju je napolnil današnji zgodovinski dan. Zagreb je v svečani obleki. Vse hiše so okrašene z zastavami in cvetjem. Trgovine so bile zaprte že mnogo pred 10. dopoldne. Po ulicah je vladala že na vse zgodaj izredna živahnost kakor ob najslavnostnejših dneh. Proti Markovemu trgu so se valje neprestano ogromne množice meščanstva, omladincev in narodnega žentstva, ki so napolnile ne le vse prostore trga, marveč tudi vse sosedne ulice.

Ze od 8. zjutraj dalje so se začele vrstiti omladinske povorke med neprestanimi ovacijami in vzklikanjem hrvatskemu saboru, hrvatsstvu in KDK. Prihajajoče poslance KDK je večtiščeglava množica sprejemala z viharimi ovacijami. Navdušeni ovaciji so bili deležni zlasti tudi slovenski napredni poslanci.

Ovacije poslancem

Ze snoci so prispeli poslanci dr. Žerjav, dr. Kramer in Iv. Pucelj, davi pa dr. Privko in Urek. Dr. Žerjav in dr. Kramer sta imela snoci še daljši sestanek s Sv. Pribičevićem.

Ob 8. zjutraj se je sestel v sabornici poslovni odbor KDK. Glavna točka današnje seje bo poročilo Sv. Pribičevića o političnem položaju. K temu delu seje bodo imeli dostop tudi novinarji. Nato bodo sledile ostale točke dnevnega reda, predvsem poročila posameznih narodnih poslancev o razpoloženju naroda ter razprava o sklepih. Sklepi, ki bodo za javnost, bodo objavljeni v obliki resolucije.

Posebno viharinih ovacij je bil deležen ob svojem prihodu Svetozar Pribičević, ki so ga narodne dame in omladinci obsipali s cvetjem. Nad vse prisrčne so bile tudi ovacije rekonvalescentoma poslancema Ivanu Grandji in dr. Pernarju, ki sta prišla skupno.

Meščanstvo je tekom vsega dopoldneva prihajalo neprestano na Markov trg v pričakovanju, da bodo opoldne voditelji KDK izpregovorili množici.

Dopoldne se je govorilo, da bosta današnji seji v sabornici prisostvovala tudi federalistična narodna poslanca dr. Trumbić in dr. Pavelić.

Armada novinarjev

Za današnjo sejo KDK v hrvatski sabornici je vladalo tako med domačimi, kakor tudi med inozemskimi novinarji največje zanimanje. Med drugimi so bili navzoči zastopniki londonskega

lista »Times«, »Neue Zürich. Zeitung«, nadalje poljskega, avstrijskega, nemškega in italijanskega tiska. Beograjski listi so poslali v Zagreb svoje posebne poročevalce.

Manifestacije meščanstva

Množica je pred saborom v dopoldanskih urah vedno bolj naraščala ter prepevala rodoljubne pesmi. Povsod so vihrale hrvatske in državne zastave. Pogled na Markov trg je bil naravnost veličasten. Vdalalo je nepopisno navdušenje in neprestano so se ponavljali vzkliki KDK, hrvatsstvu ter proti beograjskim hegemonistom. Mnogo tiščeglava množica se je med sejo formirala v velik sprevod, krenila z Markovega trga po zagrebaških ulicah in manifestirala za ideje KDK.

Med tem se je v stranski saborni dvorani sestel poslovni odbor KDK. Konferenci so poleg ožjih članov poslovnega odbora prisostvovali tudi drugi ugledni člani KDK, med njimi dr. Maček, Vilder, dr. Kramer in Ivan Pucelj.

Med tem je bila že pripravljena velika saborna dvorana, v kateri so bile klopi in predsedniška miza okrašene s cvetjem. Po dvorani so bili razmeščeni tudi fotografi in filmski operater, da posnamejo prizore zgodovinske seje. Pred poslopjem pa je ogromna množica neprestano manifestirala.

Otvoritev seje

Seja je pričela ob 11.45. Udeležilo se je 72 poslancev KDK, dočim so se ostali opravičili, večinoma radi boleznij. Sejo je otvoril Svetozar Pribičević, ki se je v svojem uvodnem govoru spominjal bolnega Stepana Radića ter mu

želel skorajšnje ozdravljenje. Vsi prisotni so priredili Stepanu Radiću navdušene ovacije. Nato je Pribičević prepustil vodstvo seje poslancu dr. Mačku ter podal v enournem govoru poročilo o političnem položaju. Njegov govor je po svoji ostrbi formulaciji sedanjega političnega položaja in moralnih teženi KDK ter škodljivih stremilnij beograjskih hegemonistov napravil na vse prisotne najgloblji vtis.

Govor je bil večkrat prekinjen z burnimi ovacijami.

Oduševljeno sprejeta resolucija

Po končanem poročilu je dr. Maček prekinil sejo za 10 minut, da konča poslovni odbor končno stilizacijo resolucije. Po zopetni otvoritvi je bila prečitana in nato soglasno in z burnim odobravanjem sprejeta zgodovinska resolucija, ki jo objavljamo posebej.

Po sprejemu resolucije je bila seja zaključena. Prihodnja je bila napovedana za jutri dopoldne z dnevnim redom: Nadaljevanje sklepanja o organizaciji naše zmage v narodu.

Ko se je predsednik Pribičević v spremstvu drugih vodilnih poslancev KDK pojavil na balkonu saborne zgradbe, je izbruhnila desetistiščeglava množica na Markovem trgu v nepopisne ovacije. Množica je odpela odkritih glav »Lepo našo domovino«, nakar je Jos. Predavec prečital na seji sprejeto resolucijo, ki je izzvala med množico viharno odobravanje. Na koncu je Predavec pozval narod, naj se mirno razide.

Ko so poslanci odhajali iz sabornice, jim je množica prirejala neprestane velike manifestacije. Ljudje so se le polagoma razhajali. Vse dopoldne ni prišlo nikjer do nobenega incidenta.

Borba do popolne zmage!

Zgodovinska resolucija današnje seje poslanskega kluba KDK.

— Hegemonizem uničil sadove 1. decembra 1918. I.

Zagreb, 1. avgusta. Resolucija, sprejeta na današnji seji kluba KDK v prostorih bivšega hrvatskega sabora, se glasi:

«Klub KDK kot predstavnik vsega hrvatskega naroda in svojih delov srbskega in slovenskega naroda, ki so se ž njim združili v skupni borbi za enakost in ravnopravnost in za pravice kmetkega naroda, je na svoji seji v hrvatski sabornici v glavnem mestu Hrvatske v Zagrebu dne 1. avgusta 1928. ugotovil:

1.) Dne 1. nov. 1927. je bila ustvarjena KDK s ciljem in z nalogo, da potom legalne borbe v parlamentu izvojuje izpremembo ustave v tem smislu, da se kajenčita vsem takozvanim prečanskim krajem enakost in ravnopravnost s Srbijo.

2.) Sistem hegemonije, pritisnjen radi borbe KDK ob zid, se je poslužil organiziranega zločina z dne 20. junija 1928., da bi preprečil vse zakonite borbe KDK in s tem onemogočil KDK, da s parlamentarnimi sredstvi potom Narodne skupščine nadaljuje borbo za svoje idealne cilje.

3.) Prva nujna posledica strelav na hrvatske narodne poslance dne 20. junija 1928 je bila ta, da so poslanci KDK zapustili beograjski parlament, v katerem jim je na ta, v zgodovini narodov brezprimeren način bilo onemogočeno delovanje, in prekinili svoje odnose s strankami, ki predstavljajo današnjo srbijsko hegemonijo, ki je dovela do katastrofe v Narodni skupščini.

4.) Predsednik Stepan Radić je v sporazumu s predsednikom Svetozarjem Pribičevićem predlagal kroni sestavo nevtralne vlade, ki naj bi ne bila v nobenem oziru angažirana v dogodkih in ki bi dajala polno jamstvo, da bi s svojim nevpilvanjem na potek preiskave in sodbe omogočila, da

bi bili z razsodbo kaznovani vsi udeleženci in intelektualni krivci skupščinskega zločina, in ki bi z razpisom in izvedbo svobodnih politov ustvarila možnost, da se narod svobodno izjavi o svoji bodoči usodi.

5. V nasprotju s tem predlogom in s pomočjo nekaterih prečanskih strank, ki zlorabljajo vero v politične svrbe, je bila sestavljena hegemonistična vlada srbijskih strank, ki je sklicala sejo Narodne skupščine, v kateri je bilo izvršeno strašno umorstvo z namenom, da ta skupščina nadaljuje delo in sprejme zakone za celo državo in za hrvatski narod še posebej brez njegovih zakonitih predstavnikov, nam ni v tej skupščini zajamčena ne samo svobodna beseda, temveč niti življenje.

Ugotavljajoč ta dejstva, je KDK sklenila:

1. Da okrnjena Narodna skupščina, sklicana na zgodovinski dan 1. avgusta 1928 v Beogradu, ni pooblašena sprejemati sklepov za celo državo. Vse sklepe, ki bi bili sprejeti, zlasti pa finančne obveznosti, ki bi jih naložili narodu, proglašamo za nedovoljene in neobvezne za prebivalstvo prečanskih krajev, ki ga predstavljamo in za hrvatski narod še posebej.

2. Ugotavljamo, da sta kraljevini hrvatska in Crna gora, kakor tudi vse narodne individualnosti, ki so bile zastopane v Narodnem Veću, prostovoljno vstopile v državno zajednico s kraljevino Srbijo, ne da bi se pri tem odrekle svojim zgodovinskim državnim in narodno-političnim individualnostim in korist katerekoli druge izmed združenih pokrajin, temveč samo v korist državne skupnosti in da sta bila ta korak od 1. decembra 1918 in ustava od 28. junija 1921 izrabljena za utrdivanje hegemonije biv-

še kraljevine Srbije nad vsemi ostalimi pokrajinami in narodnimi deli. Zato ugotavljamo, da je v narodni zavesti dosedanja državna ureditev v celoti uničena z znanimi dogodki in da smo odločeni voditi odločno borbo za novo državno ureditev, ki bo zanjameila popolno ravnopravnost vseh navedenih individualnosti. Nadaljni sklepi v tej smeri bodo storjeni, ko bo predsednik Ste-

pan Radić v položaju sedelovati z našim delom.

KDK poziva vse politične stranke in skupine v prečanskih krajih, naj se pridružio tej njeni akciji v borbi za enakost in ravnopravnost od kmetkega naroda v Srbiji pa pričakuje, da bo s svojim zadržanim pospešil zmago teh velikih načel, ki edine morejo rešiti našo državno zajednico.

Okrnjeni beograjski parlament

Današnji seji ni prisostvovala niti polovica poslancev — Demonstrativno so izostali zemljoradniki in radikalska opozicija.

— Beograd, 1. avgusta. Zgodovinsko zasedanje zastopnikov prečanskega naroda v Zagrebu je porinilo današnjo sejo Narodne skupščine, ki se je po želji beograjskih hegemonistov danes prvič po groznem umoru hrvatskih poslancev zopet sestala. Toda to ni več ona Narodna skupščina, ki naj bi bila po ustavi predstavica celokupnega naroda, marveč samo še njeni ostanki, žalostna slika v desetem jubilejnim letu narodnega ujedinjenja in osvobojenja.

Zemljoradniki in radikalski nezadovoljniji niso navzoči

V tej Narodni skupščini so se zbrali le najizrazitejši zagovorniki velikosrbske hegemonije. Lahko se reče, da v tej Narodni skupščini ni bilo niti enega izmed tistih, ki si žele velike in močne Jugoslavije na znotraj in na zunaj. Seje se niso udeležili srbski zemljoradniki, ni ji prisostvoval socialistični poslanec Petejan, niso se je pa udeležili tudi oni radikali, ki uvidevajo, da pomeni sestanek okrvavljene Narodne skupščine po vsem tem, kar se je dogajalo o priliki zadnje vladne krize, še hušjo provokacijo vse poštene prečanske javnosti pred vsem pa Hrvatov. Pristaši radikalnega glavnega odbora so poslali na sejo le tri svoje zastopnike v svrhu kontrole, večina njihovih poslancev pa si je v galerije ogledovala žalostno sejo. Kljub temu, da je bila ta seja Narodne skupščine tako dalekosežnega pomena za nadaljni razvoj razmer v Jugoslaviji, so bile diplomatske lože popolnoma prazne. Nekaj časa je prisostvoval seji le albanski poslanik G. Stila. Tudi to je dokaz, da nezainteresirani zastopniki tujih držav ne priznavajo več moralne upravičenosti obstoja hegemonističnega parlamentarnega predstavništva.

Prazne poslanske klopi

Naravnost prazen pa je bil pogled na prazne poslanske klopi v skupščinski dvorani. Radikali, klerikalci in demokrti so se sicer razdelili po klopetih, kjer so nekoč sedeli predstavniki prečanskega naroda. Skušali so zakriti ona mesta, kjer se še poznajo sledovi Radićevih krogel.

Enourni zakasnitev

Seja okrnjenega parlamenta je bila sklicana sicer za deseto uro dopoldne, toda očitno so vladinovi čakali na to, kaj bodo sklenili zemljoradniki, da bi se na ta način izognili nepopisno mučnemu vtisu, da bo beograjski parlament brez vsake opozicije. Ko pa so izvedeli, da zemljoradniki nočejo več sodelovati v okrvavljeni Narodni skupščini, ki je z umorom najidealnejših predstavnikov hrvatskega naroda izgubila zaupanje večine jugoslovanskega ljudstva, so se končno odločili, da otvorigjo sejo sami. Ob 11. so zabrnili skupščinski zvonce in nekam plašno, nemo so prihajali hegemonistični poslanci v dvorano. Ni bilo pričakovati ovacij, ne vzklikanja in ploskanja, ka-

kor so ga bili deležni poslanci KDK v Zagrebu. V zraku je bilo čutiti naraščajočo nervoznost, napetost in negotovost.

Prihod vlade

Ko se je tako zbralo jedva okrog 150 poslancev, je stopil ob 11.10 v dvorano predsednik Narodne skupščine dr. Perić, takoj za njim po celokupna vlada z dr. Korošcem na čelu. Predsednik Narodne skupščine in vsi ministri so bili v svečani črni obleki. Dr. Korošec je tiho sedel na svoje mesto.

Odobren zapisnik o seji 20. junija

Votlo so odmevale besede predsednika, ki je brez formalnosti otvoril sejo, ter odredil čitanje zapisnika. Zapisnik končuje tam, ko je Puniša Račić stopil na govorniški oder in zaklical: «Kdor se postavi med mene in Pernarja, ga ubijem!» Zapisnik nato ugotavlja, da je predsednik na te besede takoj prekinil sejo in zapustil dvorano. O zločinu Puniše Račića, o umoru hrvatskih poslancev ne omenja zapisnik niti besedice. Vlada večina je na poziv predsednika ta zapisnik brez debate odobrila.

Nato so bili prečitani ukazi o ostavki Vukičevićeve in o imenovanju Koroščeve vlade, o imenovanju dr. Šumenkovića za ministra brez portfelja in zastopnika zunanjega ministra ter ukaz o ostavki in zopetnem imenovanju dr. Letice za državnega podtajnika v finančnem ministrstvu.

Žalni govor predsednika dr. Perića

Nato je povzel besedo skupščinski predsednik dr. Perić, ki se je v kratkem govoru spominjal obeh umorjenih hrvatskih poslancev in obžaloval in obsojal zločin Puniše Račića. Svoj govor je zaključil z izrazom sožalja rodbinam umorjenih poslancev in z izrazom želje, da bi ranjeni poslanec popolnoma okrevail.

V zbornici navzoči poslanci so poslušali predsednikov govor stoje. Bila pa je grenka ironija, da je obajal zločin tudi eden izmed poslancev, katerih izročitev zahteva sodišče radi suma skrivde na Radićevem zločinu. Navzoč je bil tudi demokratski poslanec Jovanović-Lune.

Takoj po predsednikovem žalnem govoru je bila današnja seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri ob 10. dopoldne.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA

Devize: Amsterdam 0—22.8875, Berlin 13.575—13.605 (13.59), Bruselj 0—7.9236, Budimpešta 0—9.9216, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 8.0154—8.0454 (8.0304), London 0—276.48, Newyork 56.825—57.025 (56.925), Pariz 0—222.82, Praga 168.25—169.05 (168.65), Trst 296.5—298.5 (297.5)

Effekti: Celjska 158—0, Ljubljanska kredita 128—0, Kreditni zavod 170—175, Vevče 105—0, Ruše 265—285, Stavbna 56—0.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih, 1. avgusta. Zagreb 9.13, Dunaj 73.90, Berlin 124.02, Milan 27.17, London 25.2225, Pariz 20.33, Praga 15.395, Newyork 519.50, Budimpešta 96.45.

Enodušnost hrvatskega naroda s KDK

Sodba hrvatske javnosti o današnjem zgodovinskem dnevu.

Danes sta se setala v Beogradu okrvavljeni in okrvavljeni Narodna skupščina, v Zagrebu pa v bivšem hrvatskem saboru klub poslancev KDK, ki so bili z revolucije preganjeni iz beograjskega parlamenta. Vsa pozornost, ne samo jugoslovenske, ampak tudi evropske javnosti je danes obrnjena na Zagreb, od koder se z nestrpnostjo pričakuje sklep KDK o njenih nadaljnjih ukrepih.

V hrvatski javnosti, zlasti pa v Zagrebu se je danes manifestirala popolna enodušnost vsega prebivalstva z zastopniki Kmetstvo - demokratske koalicije. Ta enodušnost je razvidna iz današnjih zagrebških listov, ki vsi pozdravljajo današnjo sejo KDK v bivšem hrvatskem saboru kot velevažen dogodek v našem notranjem političnem življenju in v boju za enokopopravnost in svobodo državljanov Jugoslavije.

Tako pišejo »NOVOSTI«: »Borba, v katero stopamo, nam je bila vsiljena od slabe, pokvarjene okolice, ki nam praktično in sedaj tudi že teoretično odrekala pravico, da bi bili v svoji državi polnopravni državljani. To borbo, ki so nam jo vsilili, moramo sprejeti tako kot Hrvati in Srbi, ki se nečejo, ne morejo in ne smejo sprijazniti s svojim podrejenim položajem v lastni državi, kakor tudi kot ljudje, ki branijo svojo čast in človeško dostojanstvo. In to borbo moramo izvesti do konca. Nečemo razcepiti države zajednice. Nečemo amputacije. Mi nismo veleizdajniki. Veleizdajniki so pristaši »amputacije« in oni, ki jo predlagajo. Ti pa so danes v vladi, čeprav bi morali biti v temnici, ako bi v tej državi zakon veljal za vse enako. Mi zahtevamo samo ravnopravnost Hrvatov, Srbov in Slovencev, enakost vseh državljanov, toda popolno enakost in popolno ravnopravnost. Ker pa ta ravnopravnost in enakost nista dovolj zasigurni z ustavo, kakor smo to občutili na svoji koži in se prepričali s svojo krvjo, prelitto od predstavnikov hegemonije, zahtevamo revizijo ustave. Hrvati in prečasniki Srbi hočemo biti gospodari na svojem. In o tem se bodo posvetovali zastopniki KDK na svojem zasedanju v stari naši hrvatski sabornici na Markovem trgu. Pozdravljamo jih na teh tleh, na katerih je vzniklo ujedinjenje, da nam sedaj po desetih letih vznikne tudi prava svoboda.«

»Jutranji list« piše: »Notranji minister dr. Korošec je baje vršil voljo naroda, ko je pustil ubijati sredi Beograda omladince, ki so klicali kralju in domovini ter peli narodne himne. Toda narod, ki bi priznal, da so Puniša Račić in njegovi tovariši, njegovi predstavniki, bi bil narod razbojnikov, mo-

ricev in ničrednežev. Po logiki teh naših parlamentarcev predstavljajo narodni poslanci, ki sede v okrvavljeni Narodni skupščini, voljo večine naroda in zato naj bi bili njihovi sklepi merodajni. Toda volja ljudi iz te družbe je bila, da se pomore hrvatski zastopniki v Narodni skupščini in po tej logiki je to bila volja naroda. Vemo, da tega Hrvati niti Srbi-prečasniki niso hoteli, radi česar na j bi bila to volja Srbov in Srbije. Toda tega mi ne trdimo in ne dopuščamo, ker nečemo Srbov v Srbiji proglasiti za morilce, ker gotovo ni bila njihova volja, da se Hrvati iz beograjske skupščine izženejo z revolucije. To je bila volja hegemonistične klike, ki je potisnila državo nazaj in ki jo tira s pospešenim tempom v propad, da čim prej pade in se razbije. Tovariši teh ljudi bodo 40 dni potem, ko so bili umorjeni hrvatski narodni zastopniki, govorili jezuistične govore o veličini padlih narodnih mučnikov ter ne bodo našli dovolj besed za obsodbo svojega tovariša Puniše Račića in to v istem času, ko bodo njegovi tovariši sedeli skupno z njimi v poslanskih klopih.

»MORGENBLATT« piše: »Pogledi naroda in države, pogledi vsega naroda Hrvatov, Srbov in Slovencev danes niso obrnjeni na Beograd, marveč na Zagreb. Ni poveličevanje samega sebe, ako se to odkrito in jasno pove. Hrvati stoje danes v središču splošnega zanimanja. Ničesar nemočnega in nezaljubljenega ne zahtevajo. Zahtevajo z vsem povdankom v tej državi ono stališče zase, ki jim pripada po njihovih duševnih in materialnih sposobnostih. Večjo toleranco, kakor so jo Hrvati doslej pokazali, je težko misliti. Večje samozatajevanja od kakega naroda ni mogoče zahtevati, kakor so ga pokazali Hrvati, ki so se zaradi celokupne države odrekli svojemu imenu ter priznali kot Jugoslovenci. Tega niso storili v meščanstvu, temveč odkrito in ponosno. Kako razočarani morajo biti, kako težko morajo občutiti, ako se v lastni državi vidijo ožigosane kot sužnje. Ne gošpodari v svoji hiši, temveč potrežljiv kolonisti naj bodo. Postavili niso samo tiščetne zgodovine Hrvatov na preizkušnjo, temveč izzivali so tudi njihova čustva, ponos in kulturno zavest sodobnega človeka. V Beogradu niso razumeli ustrežljivosti Hrvatov ter so jo zaigrali. Zborovanje, ki se danes vrši v Zagrebu na zgodovinskem Markovem trgu, bo znova združilo hrvatski narod s Srbi in Slovenci. Naj pomaga Bog odgovornim, ki se bodo zbrali v prostorih, kjer se je izpolnila že marsikaka usoda naroda Hrvatske in Slavonije in kjer se bodo sedaj izvršile tudi za druge dežele tostran Donave, Save in Drine važne stvari!«

vendar pa je ona vložila proti sklepu sodišča rekurs. Kljub temu pa je omenjenega dne okrog 13. ure prišel sodni eksekutivni organ z dvema postreškoma v lokal Horvatove in je napovedal izvršitev sodbe prislilnim potom.

Horvatova je dobila nenadoma živčni napad. Vsa razburjena je pograbila pripravljeno sekuro in je sodnega organa in oba postreška s silo odpodila. Nato se je v lokal zaklenila in čakala za šipami pri vratih, kaj se bo zgodilo. Radi intervencije policijskih stražnikov se je Horvatova še bolj razburila. Čim se je stražnik približal vratom, je tresčila s sekuro v debele stene vrat in jih razbila na drobne kose. Razbila je tudi šipe omar v lokalu. Na trgu se je tedaj nabrala ogromna množica ljudi, ki je glasno dajala duška ogorčenju radi postopanja napram Horvatovi, ki je bivala v hiši že nad 14 let. Predno so mogli stražniki razdraženo, krčevito se branečo Horvatovo razorožiti, je minila cela ura. Šele v trenutku, ko se je zopet približala vratom s sekuro, jo je mogel stražnik hipoma zgrabiti za roko in ji med vikom in krikom izviti sekuro. Stiri stražniki so nato vdrli v lokal in skoro pobesnelo Horvatovo zvezali.

Pred hišo je medtem prispel rešilni voz, ki je deložiranko odpeljal v bolnico.

Ta incident je imel za to, da se je živčno bolno Horvatovo trajne mučne posledice. Horvatova je pozneje vložila ponovna pritožbo na Stal sedmice v Zagrebu in na pravosodno ministrstvo v Beogradu, tola vse brez uspeha. Končno je celo pisala pismo kralju v Beograd. Svoji modni salon je pozneje preselila v lokale bivše Prohaskove lekarne »Pri črnem orlu« na Jurčičevem trgu. Velika najemina, njena bolezen, gospodarska kriza in malenkostni zaslužek so jo privedle do tragičnega dejanja.

Horvatova je 16. aprila 1928. leta zaprosila pri sodišču za uvedbo konkurznega postopanja, ker je ugotovila, da znašajo njeni dolgovi okrog 150.000 Din, za katere pa ni imela nikakega kritja. Konkurs je bil čez dni tudi res odprt.

Danes dopoldne, kmalu po komisijonelnem policijskem ogledu, je prišel pred lokal svoje nesrečne hiše njen stari sivolasi oče, ki je krčevito plakal. Še tekom dopoldanskih ur je prispela tudi sodna komisija, ki je lokal odprla in ugotovila podrobnosti. Truplo nesrečne Horvatove prepeljejo na stanovanje, odkoder se bo vršil pogreb.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Umor pri Dunaju in Hafner. — Velik vlom v Zagrebu. — Nočni napad pri Novem Sadu. — Poskušen samomor mlade frizerke.

Kakor smo že poročali, so našli dne 17. t. m. jutraj v »Lainzerthiergartnu« pri Dunaju umorjeno neko mlado žensko. Obdukcija je ugotovila, da je bila ženska ustreljena iz samokresa kalibra 6.25. Identitete te žrtve še do danes ni bilo mogoče dognati. Sklepa se le, da je stara 20 do 25 let. Takoj po tej strašni najdbi dunajske policije je prišla na Dunaj od zagrebške redarstva tiralica za pobeglim defraudantom Zvonimirjem Hafnerjem, carinskim uradnikom, ki je poneveril na zagrebški glavni carinarnici okoli 1 milijon dinarjev in pobegnil s svojo ljubico Marijo Junakovičevno. Hafner je pobegnil na Dunaj in se nastanil z Marijo Junakovičevno v hotelu Post. Dan pred prihodom tiralice sta pa oba odpotovala z Dunaja. Vratar hotela Post je spoznal v umorjeni ženski, ki so jo našli v Lainzu, spremljevalko defraudanta Hafnerja. Mislilo se je zato najprej, da je umorjena identična z Marijo Junakovičevno, ki se jo je hotel Hafner na ta način odkrižati. Po fotografiji in opisu Junakovičeve so pa kasneje ugotovili, da umorjena ni Hafnerjeva ljubica iz Zagreba. Nastale so še druge kombinacije. Mogoče je bila umorjena kaka druga Hafnerjeva ljubica, katere se je hotel znebiti. Dunajska policija je objavila sliko umorjene v dunajskih časopisih, pa je nihče ni prepoznal. Po mnogih znakih, ki so jih našli pri umorjeni, sodi dunajska policija, da ni Dunajčanka in tudi ne Avstrijka, temveč inozemka, najbrž Jugoslovanka. Zato je dunajska policija poslala zagrebški fotografijo umorjene in neke predmete, katere so našli pri njej. Navzlic temu ni mogoče ugotoviti identitete tako zagonetno umorjene mlade ženske. Zagrebška policija že več dni neumorno preiskuje, da ugotovi, kdo je umorjena, ki je 160 centimetrov visoka, vitkega telesa in kostanjenih las. Lase ima pristržene na bubi-frizuro, ima sive oči in ovalno lice, nos obrnjen navzgor in lepo negovane zobe. Obležena je bila v obleko iz volnenega ripsa z vložkom iz krepdežina in kvadratnimi čipkami. Nosila je nizke čevlje s spono in znamke L. Morton, Milano, Genova, Trieste. Na prsih umorjene so našli ostanke že ogorelega slamnika, pod vratom trupla je bila spona za pas in 30 cm od trupla šop las. Na desni roki je nosila zlato verižico, ki je francoskega ali italijanskega izvora. Verižica je okrašena z rubini in cefirji. Pri umorjeni so tudi našli stekleničko, v kateri je bil bencin. Zdelo se je, kakor bi hotel morilec svojo žrtev sežgati. Fotografijo umorjene ženske prinašajo tudi zagrebški listi. Dunajska policija je poslala slike tudi vsem drugim državam. Pobeglega Hafnerja še vedno iščejo, vendar brez uspeha. Za njim in za njegovo ljubico ni nobenega sledu.

Lastnik tovarne za nogavice v Zagrebu Jeni Reiner je prijavil policiji, da mu je pred dnevi izginilo iz zaprtega skladišča 10 tucatov svilnenih ženskih nogavic in dva tucata polsvilnenih moških nogavic. Škoda ima 5000 Din. Tovarnar je tudi izjavil, da so mu bile že preje večkrat ukradene nogavice iz skladišča, toda ni mogel dognati količine ukradenega blaga. Na podlagi te prijave je policija uvedla preiskavo in aretirala nekega Vekoslava Šveca, steklarskega pomočnika. Pri preiskavi njegovega stanovanja so našli več ženskih in moških nogavic in razno steklarsko blago, ki je bilo ukradeno pri steklarskem obrtniku Franu Robinšku. Ko so detektivni preiskalci tovarnarjevo skladišče, so ugotovili, da je steklo na oknu samo začasno pritrjeno s svežim kitom. Vlomilec je splezal skozi okno v skladišče. Tvorničar se je tudi spomnil, da je steklarski pomočnik V. Švec popravljal steklo na tem oknu. Zato je osumil pomočnika, da je vlomil v njegovo delavnico in odnesel nogavice. Šveca so zasilili. Izjavil je, da je opazil nogavice v delavnici, ko je popravljal steklo na oknu. Ker je slabo zaslužil, se je domislil, da bi bilo dobro, če steklo samo s kitom pritrji in odvijne vijake na železni rešetki okna, da bi bilo mogoče priti skozi okno v delavnico in v krasti polagoma nogavice ter jih

prodajati. Dva dni potem je prišel pomočnik ponoči v skladišče. Ukradeno blago je spravil v svoji delavnici, pozneje ga je dal nekemu Ignacu Farkešu, da ga shrani. Prodajal je nogavice neznanim ljudem zelo poceni. Policija je našla pri Švecu precej ukradenega blaga. Tvorničar ima 10.000 dinarjev škode. Policia je tudi aretirala še neke druge osebe, ki so bile v zvezi z vlomilecem.

V soboto je bil izvršen v neki vasi pri Novem Sadu zavraten zločin. 36letni Štefan Bolc je sedel v neki gostilni in se razgovarjal s prijatelji. Družbi se je pridružil še mesarski pomočnik Jakob Hecl. Ta se je vedel zelo nedostojno in so ga zato odsvolili. Zapustil je družbo ves razkačen. Šel je na kegljišče in tam vzel 3 kg težko kroglo ter v zasedi pričakoval družbo, ki ga je užalila. Ko se je Bolc vračal po polnoči iz gostilne, ga je mesarski pomočnik napadel s cementno kroglo. Udaril ga je po glavi in ga težko poškodoval. Bolca so morali odpeljati v sanatorij v Novi Vrba, kjer se bori s smrtjo. Orožniki so uvedli preiskavo in aretirali napadalca ter ga izročili novosadskemu državnemu pravdniku. Bolc je bil usodnega dne več dan zaposlen doma. Proti večeru je odšel v Kulpin, kjer se je kopal in potem se obiskal svojega prijatelja zdravnika Jakoba Fuchsa. Ob 11. uri se je napotil v gostilno vdove Brücker in ostal tam do polnoči v družbi svojih prijateljev. Nena doma je privozil na dvorišče mesarski pomočnik Hecl. Družba se je razburila, ker je privozil na dvorišče in je njegov konj prevrnil mizo gostov. Hecla so zapodili z vrta in ker se je predrzno vedel in ni hotel zapustiti gostilniškega vrta, ga je Bolc oklofotal in vrgel iz gostilne. Tedaj mu je pomočnik zapretel: S teboj bom še drugače obračunal! Ti dobiš kroglo! Ko se je Bolc vračal proti domu, ga je res napadel in ga težko poškodoval.

Včeraj popoldne je v Sarajevu izvršila samomor mlada Marija Eibach. Izpila je strup na stopnišču pred pravoslavno cerkvijo, nasproti sarajevske stare pošte. O poskušenem samomoru so takoj obvestili policijo, ki je nesrečnico odpeljala z rešilnim vozom v bolnico. Marija Eibach je po poklicu frizerka, 28 let stara. Bila je zaposlena v brivnici svojega brata v sarajevski okolici. Prišla je včeraj v Sarajevo z namenom, da si tu konča življenje. V apoteki si je nabavila stekleničko strupa. S seboj je tudi vzela britev. Mislila sem si, je dejala, ko so jo po samomoru zasilili. Če ne bo deloval strup, bo britev storila svoje. Marija je v Sarajevu dolgo iskala primeren prostor, kjer bi si nemoteno končala življenje, v katerem je okusila samo trpljenje. Ko je šla mimo pravoslavne cerkve, je zagledala odrt hodnik stare pošte in je vstopila. Tu je izpila strup in si začela rezati žile na roki. Hišnica je samomorilka zapazila, vzela ji je britev iz rok in poklicala policijo. Marija je izjavila, da je hotela umreti, ker bi drugače doživela sramoto. Ko so jo vprašali, kakšno sramoto bi doživela, je odgovorila, da ji je zdravnik dejal, da je noseča.

Avtobus zgorel

Skofja Loka, 1. avgusta.

Danes jutraj okoli 7. se je med vožnjo Železniki - Skofja Loka, odnosno med Selci in Dolenjo vasio pripetila težja avtomobilska nesreča, ki k sreči ni zahtevala nobene človeške žrtve, pač pa je materialna škoda precejšnja.

Med Skofjo Loko in Železniki, kakor tudi bližnjico okoli vožnjo potniški omnibusi podjetnika Ješeta iz Skofje Loke. Ti omnibusi vzdržujejo zvezo z vlaki, ki odhajajo iz Skofje Loke. Danes jutraj je vozil večji potniški omnibus iz Železnikov proti Skofji Loki. Ko je avtomobil privozil v Selce, je sofer opazil, da se valji iz motorja gost dim, obenem je začelo močno smrdeti. Sofer je opazil, da nekaj ni v redu, naglo je ustavil avtomobil in zakričal: »Izstopite vsi naglo, avtomobil gori!«

Avtomobil je bil natrpan poln potnikov, med katerimi je seveda zavladala velika panika. Vse je drvelo proti izhodu, kjer

je nastala nepopisna gneča. Vsem potnikom se je posrečilo zapustiti avtomobil, še predno ga je objel plamen. Sofer je rešil vso pošto, kakor tudi nekatere druge predmete. Ogenj se je naglo širil in je plamen objel tudi zalogo bencina. Radi nastale eksplozije je imel ožen seveda še večjo moč in kmalu je bil veliki potniški omnibus popolnoma v plamenu. Razen železnega ogrodja je voz popolnoma zgorel. Škoda je precejšnja. Avtomobil je bil zavarovan.

Potniki so pot nadaljevali deloma peš, deloma z vozovi in nekim luksuznim avtomobilom, ki je privozil iz Skofje Loke.

Beleznica

KOLEDAR.

Sreda, 1. avgusta 1928. Katoličani: Voz sv. Petra, Dedomir; pravoslavni, 19. jula: Makrina.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Elitni kino Matica: Ljubezen je slepa. (Lil Dagover, Conrad Veidt.)

Kino Ideal: Jesenski manevar. (Xenia Desni.)

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc, Rimska cesta in Leustek, Resljeva cesta.

— Službene objave LHP-a (iz seje uprav. odbora dne 31. julija): Na znanje se vzame sklep JHS-a, s katerim je sprejet SK Silvnica v redno članstvo JHS-a. — I. S. S. K. Maribor se poziva, da v roku treh dni po tej objavi pošlje savezni davek iz tekme Slavija: I. SSK Maribor, dalje podatke o učnih uspehih vseh članic - dijakin in nove slike za izralki Skapin Boža in Svalger Hilda. V slučaju neizvršitve tega sklepa se kaznuje klub po § 51 kaz. pravilnika z globo Din 50.— SK Sava, SK Elan in SK Slovan se pozivajo da javijo podsevuje najkasneje do 8. avgusta učne uspehe svojih članic - dijakin. — Verificira se pomladna prvenstvena tekma SK Ilirija: TKD Atena z rezultatom 6 : 0 par forait za SK Ilirijo. — Verificira se pomladna pr. tekma rez. družin SK Ilirija: ASK Primorje z rezultatom 5 : 2 za SK Ilirijo. — Tajnica.

Iz policijske kronike

Na policiji so bile vložene sledeče ovadbe: 4 tatvine, 1 prodaja blaga sumljivega izvora, 1 telesna poškodba, 1 pretep v javnem lokalu, 1 neprevidna vožnja in telesna poškodba, 1 karambol z motornimi kolesi, 1 izgred v gostilni, 1 prijet vojaški begunec, 1 opustitev vzdrževanja otroka, 3 kaljenja nočnega mira, 1 pijanost, 2 prekršajeni policijske ure, 1 kršitev gostil. predpisov, 9 prestopkov sladoletdarskih predpisov, 27 prestopkov naredb o od- in zapiranju trgovin, 12 prestopkov auto-predpisov in 17 prestopkov cestnopolijskega reda.

Pred kakimi 5 tedni je prišla k Uršuli Rozmanovi, vdovi železniškega sprevidnika, stanujoči na Kamniški cesti 20, brezposelna služkinja Marija Srebrnjak in ji pustila svoj okrog 4 mesece staro žensko dete češ, da pride čez nekaj dni ponj, ker si mora ta čas poiskati službo. Do danes se pa nezakonska mati še ni vrnila po svojega otroka. Rozmanovi bi dete obdržala še nadalje v oskrbi, če bi kdo zanj plačeval preživnino, sama pa tega ni v stanu storiti, ker z malenkostno pokojnino 175 Din mesečno preživlja komaj sama sebe in svoje tri otroke.

V ponedeljek je povozil sofer in posestnikov sin Franc Telban iz Oslinice na Gorenjskem s poltovornim avtomobilom na Celovški cesti 21-letno šiviljo Pavlo Vretek iz Podgore pri St. Vidu nad Ljubljano. Skušal jo je prehiteti po desni strani ceste, namesto po levi. Pavla je zadobila pri padcu poškodbe na obeh rokah in na desni nogi.

Na avtomobilu so se peljali tudi potniki, katerih eden se je dotrajno poškodoval, ko se je avto nagnil v obstojni jarek. Telban ima šofersko legitimacijo, izdano na podlagi učnega izpričevala avtošole na Kaplovi v Zagrebu.

Pri urarju Jakobu Vilharju na Sv. Petra cesti je skušala včeraj popoldne neka neznanca 30-letna, kmečko oblečena ženska prodati okrog 100 Din vreden cerkven svečnik. Vilhar je hotel skozi zadnja vrata trgovine poklicati stražnika, toda ženska jo je med tem že popihala.

V delavski sobi Scagnettijeve žage za gorenjskim kolodvorom je včeraj dopoldne v odsotnosti več delavcev neznan vlomilec napravil nezaželjen obisk in pri tem odnesel s seboj raznih predmetov, last 5 delavcev, v vrednosti 1050 Din. Sum je padel na delavca Jožeta Č., ki je bil pred tednom dni odpuščen iz službe na Scagnettijevi žagi in so mu bile domače razmere prav dobro znane.

Kaj pravijo učenjaki o raku

Te dni se je vršil v Londonu mednarodni kongres za proučevanje in zatiranje raka kot ene najstrašnejših bolezni. Mnenja strokovnjakov na tem polju so zanimiva tudi za lajke. Tako je prof. Pittard naglašal, da je rak v severnih državah mnogo bolj razširjen, nego v južnih. Po njegovem mnenju je iskati vzroka v tem, da so prebivalci severnih dežel večinoma veliki in da so veliki ljudje bolj podvrženi raku, nego srednji in majhni.

Prof. Springers je govoril o raku v zvezi s prehrano in notranjimi organi. Naglašal je, da se mnogi ljudje po nepotrebnem razburjajo, češ, da imajo raka, v resnici pa imajo le kako neznatno bolezen na notranjih organih. Vendar se je pa treba dati takoj zdravniško preiskati, če čutimo v trebuhu bolečine, zlasti pa, če je prebava neredna. S strahom pred rakom se je pečal znani kirurg Moynihan, ki je ugotovil, da imajo ljudje o raku zelo čudne pojme in da se ga strašno boje. Strah pred rakom je pa po njegovem mnenju neumesten in celo škodljiv. Bolezen sama je manj nevarna, nego posledice strahu pred njo.

Samomor modistinje Minke Hrovatove

Modistinja Minka Hrovatova se je danes jutraj v svoji spalnici zastrupila s plinom. — Vzrok samomora so baje finančne težkoče.

Danes jutraj so prebivalci hiše na Jurčičevem trgu št. 2 začutili v veži izredno močan smrad po svetilnem plinu, toda nihče ni temu posvečal posebne pažnje, ker je vsakdo mislil, da se je pač nekeje v bližini pokvarila plinska napeljava, ki pa jo bodo že delavci mestne plinarne popravili. Okrog pol 8. ure sta prišli pred omenjeno hišo učenki modnega salona Minke Hrovatove in nekaj časa čakali, da se odpro zadnja vrata trgovine v veži. Njihova delodajalka Minka Hrovatova je imela namreč običaj, da je vsako jutro trgovino odprla z zadnje strani in pustila učenki v lokal. Toda danes sta čakali zaman. Ko sta pa prišli v vežo in začutili plin, sta takoj zašlutili nesrečo. Odsli sta na dvorišče, kamor vodita iz kuhinje Hrovatove dve precej visoki in široki okni. Nekaj časa sta trkali na železna kuhinjska vrata in na okna, toda ker le ni hotelo biti Horvatove iz njene stanovanja, sta poskušali priti v stanovanje skozi eno od dvoriščnih oken, ki je bilo zgornaj le priprto. Po manjšem naporu se jima je to tudi posrečilo.

Prva se je splazila v stanovanje 18letna učenka Fani Ponikvarjeva, ki je napravila nekaj korakov proti drugi sobi, kjer je imela Horvatova svojo spalnico. Toda morala se je vrniti preko precej prostorne kuhinje k oknu, kjer jo je močni plin pričel omamljati. Nekako sredi kuhinje se je pa nena doma onesvestila in padla ob kuhinjski mizi na tla. Njena tovarišica je opazila veliko nevarnost, v kateri se je Ponikvarjeva nahajala in je takoj odhitela poklicati ljudi v hiši in na ulici.

Nemudoma je prihitelo na dvorišče nekaj moških, ki so se splazili skozi okno v stanovanje in odprli dvojna kuhinjska vrata. Onesveščeno Ponikvarjevo so prenesli na sveži zrak na dvorišče, kjer jo je pričel obupati k življenju neki ljubljanski učitelj s pomočjo umetnega dihanja. Po deset minut trajajočem naporu se mu je posrečilo dedkico spraviti k zavesti. Medtem je bila o nesreči obveščena mestna reševalna postaja, ki je takoj odpeljala na Jurčičev trg svoj rešilni avtomobil. Onemoglo učenko so naložili v avtomobil in jo v najhujšem diru odpeljali v splošno bolnico. Zdravniki so ji takoj nudili potrebno pomoč in se nahajala Ponikvarjeva že izven nevarnosti.

Okrog četrta na 9. sta prispela iz mestne plinarne vodilni monter Albin Magister in Avgust Vanelli, ki sta takoj zaprla do kraja odprto plinsko napeljavo. Ugotovila sta, da je moralo v času od 20. ure sinoči do junega prihoda uiti iz plinske cevi v stanovanje nad 100 kubnih metrov plina, ker sta po plinomoru, ki se nahaja v trgovini, videla, da je uhajal plin v množini po deset kubnih metrov na uro. V vsem stanovanju in v trgovini Hrovatove je bilo toliko

plina, da dohod v tretjo sobo ob Jurčičevem trgu, kjer se nahaja poslovni lokal modistinje Horvatove sploh ni bil mogoč. Odprli so be kuhinjski okni, vrata kuhinje in okno spalnice, ki vodi v vežo, na stežaj. V vsem stanovanju so vse električne žarnice vso noč gorele.

V tem je prispela policijska komisija, obstoječa iz policijskega nadzornika Ljubiča in policijskega zdravnika dr. Avramovića. Ko se je plin vsaj iz kuhinje in iz spalnice nekoliko razkidal, je komisija odšla v tretjo sobo, v poslovni lokal Hrovatove. V sobi je vladal precejšen nered, pri vratih v trgovino pa je ležal na tleh na hrstu popolnoma iztegnjena Minka Hrovatova. Uslužbenci mestnega pogrebne zavoda, ki so se pripeljali na trg z zaprtim mrljskim vozom, so na odredbo dr. Avramovića prenesli truplo v kuhinjo, kjer je bil nekoliko boljši zrak.

Hrovatova je izgledala, kot da bi bila še vedno živa in kot da bi spala. Obraz ni bil nič izpremenjen, lica so bila močno zardevla, oči zaprte in usta nekoliko odprta. Telo je bilo popolnoma iztegnjeno, obe roki pa je imela položeni na prsi. Hrovatova je bila popolnoma oblečena, na sebi je imela zeleno rožasto krilo, pisano volneno jopico, obuta pa je bila v črne svilene nogavice in v rjave sandale.

Uslužbeni pogrebne zavoda so jo položili v krsto in jo takoj prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Pred hišo se je medtem nabrala velika množica radovednega občinstva, ki je razburjeno razpravljalo o nesreči Hrovatovi. Slišati je bilo najrazličnejša mnenja o vzroku smrti, toda pravega vzroka le ni nihče vedel povedati. Vrat s ceste v trgovino niso mogli odpreti, ker so bila že od sobote sodno zapečateni.

Kot neposredni vzrok smrti sumijo sodno zapečatenje njene trgovine, ki je bilo izvršeno, kot rečeno, v soboto dopoldne in sicer zato, ker je bil nedavno razglašen nad imetjem Hrovatove konkurz. Njena pasiva so precej visoko presegala aktivo. V soboto popoldne je Hrovatova sodni komisiji, ki je zapečatenje izvršila, še izjavila:

»Le dajte zapreti, v ponedeljek boste pa zopet odprli!«

Hrovatova je res tekotom ponedeljka in torka obiskala razna oblastva in prizadete faktorje, vendar pa se ji ni posrečilo izposlovati razveljavljanje zapečatenja. Zato je obupala in si končala življenje.

Horvatova je bila širši ljubljanski javnosti že dobro znana izra časa njene razburilive prisilne deložacije iz lokala na Starem trgu. Dne 18. novembra 1925 l. so prišli v njen lokal na Starem trgu eksekutivni organi sodišča, ki so imeli nalogo prisilno izprazniti lokal. Lastnik hiše g. Mühl-eisen je Horvatovi lokal sodno odpovedal,

Dnevne vesti.

— **Z naše univerze.** Za kontrakualnega docenta na tehniški fakulteti ljubljanske univerze je imenovan od 1. marca 1928 za dve leti proti letni nagradi v znesku 27.900 dinarjev dosedanj kontrakualni docent iste fakultete Vasilij Isajevič; v višjo skupino je pomaknjen docent filozofske fakultete dr. Roman Kenk.

— **Izpremembe v naši vojski in mornarici.** Napredovali so: v pehoti za polkovnika podpolkovnik Vekoslav Verderber, za podpolkovnika majorji: Julij Novak, Ivan Božič in Rudolf Knez, za majorje kapitan I. klase: Dragutin Medla, Ivan Koprivec, in Josip Bučar; za kapitane I. klase kapitan II. klase: Peter Furlan, Anton Rigi in Lojze Kumer, za kapitana II. klase poročnika Ludovik Pogačar in Edo Delak, za podporočnika narednika Leopold Lončar; v artiljeriji: za majorja kapitan I. klase Peter Kiler, za podporočnika - narednika Vincenc Fortuna in Benjamin Ukmar, v konjenici za majorja kapitan I. klase Radomir Kravs, v inženjerski stroki za majorja kapitan I. klase Vladimir Celestin, v ekonomski stroki za administrativnega majorja kapitan I. klase Josip Pfeifer, za kapitane I. klase kapitan II. klase: Janko Rodič, Mihael Žerjav, Albert Grabnar, Ludovik Martinčič in Alojzij Krašovec, za administrativnega kapitana II. klase poročnika Marinko Fatorini, v artiljerijsko - tehnični stroki za kapitana I. klase kapitan II. klase Adolf Sušek, v mornarici za mornariško - tehničnega majorja kapitan I. klase Beno Pavletič za poročnika korvete absolventi pomorske vojne akademije naredniki: Jože Vrtačnik, Avgustin Grošelj, Lojze Škofec, Josip Seselj, Gvidon Voh, Pavle Zupan, Rajko Valant, Stanislav Stiglic, Anton Javoršek, Vinko Hudeček, Milan Zupančič, za mornariško - tehnična podporočnika vodje II. klase mašinske stroke Maks Matek in Martin Potočnik; v aktivno službo sta prevedena ekonomski kapitan I. klase Franc Drenič in rez. inženjerski podporočnik Jože Bajcar; v administrativno grano ekonomske stroke pri mornarici sta prevedena administrativna podporočnika ekonomske stroke Slavko Car in Dinko Beg, v pehoto je preveden zrakoplovni podporočnik Anton Oberster; za apotekarskega kapitana II. klase je imenovan poročnik Franc Krivec. — Vpokojeni so: konjeniški kapitan II. klase Dragotin Dolšek, orožniški poročnik Gabrijel Zastavnik, artiljerijski kapitan II. klase Makso Drenik, administrativni podpolkovnik artiljerijsko - tehnične stroke dr. Viktor Jeločnik in mornariško - tehnični poslovodja III. klase Josip Galovič.

— **Uredba o filozofski fakulteti v Ljubljani.** Predsedni minister je izdal novo uredbo o izpremembah in dopolnitvah dosedanje uredbe o filozofski fakulteti v Ljubljani. Te izpremembe in dopolnitve so stopile v ponedeljek v veljavo.

— **Iz prosvetne službe.** V višjo skupino je pomaknjen član Narodnega gledališča v Ljubljani Ivan Cesar.

— **V naše državljanstvo** je sprejet Feliks Srečko Rejec iz Ljubljane.

— **Iz zdravniške službe.** Višji okrajni zdravnik v poklju v Krškem dr. Bronislav Gallasch je bil izbrisan iz imenika zdravniške zbornice za Slovenijo, ker se je odpovedal privatni praksi.

— **Sprememba v gerentskem sosvetu v Ptuj.** V sosvet gerentskega okrajnega sveta v Ptuj je imenovan solastnik in ravnatelj tvornice strojev in Majšperger Karel Kubrič.

— **Za mrtve so proglašeni.** Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtve posestnikov sin v Zaklju Mihajlov Funda; ki je odšel leta 1903. v Ameriko in se že od leta 1906. ne javlja, in Friderik Sever, šofer po poklicu, ki je odšel leta 1911 v Ameriko, pa že 15 let ni o njem nobenih vesti. Okrožno sodišče v Mariboru je pa uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvo žena veleposelstniškega uslužbenca v Dolnji Lendavi Marija Trojak, omožena Saurer, ki se je seznanila med vojno z ruskim ujetnikom in odšla z njim leta 1918. neznano kam.

— **Dr. Pavlovič v češkem kopalšču.** Bivši minister narodnega zdravja dr. Pavlovič je posetil v petek s soprogo in prijatelji Lazne Podedbrady. Gosti so ga v češk. kopalšču navdušeno pozdravili. Na rojstnem gradu Jurija Podedbradskega je plačala jugoslovanska državna trobojnica. Dr. Pavlovič se je najbolj zanimal za sanitetne ustanove češkega kopaljšča.

— **Vseslovanska pevška zveza.** Med letošnjim glasbenim festivalom v Pragi je bil položen temelj ustanovitve vseslovanske pevške zveze. V maju prihodnjega leta se bo vršil na poljski razstavi v Poznani vseslovanski pevski kongres, festival in ustanovna skupščina vseslovanske pevške zveze. Prezident poljske republike Moščinski je posetil te dni Poznani, kjer je sprejel delegacijo vseslovanske pevške zveze ter ji obljubil, da prevzame pokroviteljstvo nad vseslovanskim pevskim kongresom in festivalom.

— **Nečuvno postopanje s tuji.** Pišejo nam: «Slov. Narod» je objavil v eni svojih zadnjih številki članek z gornjim naslovom, čez da se bo skupina nemških in avstrijskih turistov pritožila pri Dubrovaški plovitvi radi nekorektnega postopanja z njimi med vožnjo ob jadranski obali. Niso dobili ne obeda in tudi vode ne, ker so imeli vozne liste III. razreda. Ker se o resnici gornjega postopanja dvojni, moram kot očividec resnici na ljubo to potrditi, ker sem sličen in še hujši slučaj preživel sam. Skupina petih Slovencev se nas je peljala iz Splita na Sušak in sicer v III. razredu. Nismo dobili ne obeda, ne vode. Zjutraj smo odšli nevede v restavracijo na kavo, ki smo jo tudi dobili. Pri plačevanju so nas mimogrede vprašali ali imamo II. razred. Ko smo to zanikali je pričel natakar razsajati nad nami kot nad zločinci in zažugal nam je, da nas bo naznanil v svrhu plačila kazni itd. To so videli in slišali tudi

nemški in češki sopotniki, ki so se zgrajali nad takim postopanjem. Enemu našemu spremljevalcu je postalo med vožnjo zelo slabo in sem se napotil v restavracijo po vodo in zganje. Natakar me je nahnulil in zavril, da sploh nimam pravice iz III. razreda prestopiti praga restavracije in mi zaprosenega ni dal. Ko je to opazil neki nemški turist, je sam ponudil svojo pomoč, ki je bila skrajno potrebna. Še več žalostnih slučajev nekorektnosti se dogaja, vendar naj ubo za danes samo to v pouk izletnikom po ladjah, da se vedo ravnati, našim oblastim pa v opomin, da takemu sramotnemu postopanju naredijo konec.

— **Oddaja kopaljšča v zakup.** Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu odda v zakup svojo novo, veliko in moderno urejeno kopaljšče in sicer parno, pršno in solčno, kakor tudi hidroterapijo s pripadajočo okrepčevalnico in brivnico. Interesenti naj vložijo ponudbe do 18. t. m.

— **Iz Uradnega lista.** Uradni list št. 71 z dne 30. julija objavlja izpremembe in dopolnitve v uredbi o odpiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic, kakor tudi o delovnem času pomožnega osebja v dotičnih obratovalnicah, pravilnik o izpitih za kapitane in vodje ladij v rečnem trgovinskem brodarstvu in pravilnik za veliko in malo prodajo soli.

— **Krožna potovanja po Avstriji.** Uprava avstrijskih železnih cest je izdala te dni za okrožna potovanja vozne listke II. in III. razreda, ki so veljavni dva meseca in sicer z znatnim popustom za enkratno potovanje po Avstriji. Krožna potovanja se pričena od enega kraja na avstrijski meji in vodi potnike po določeni poti skozi Dunaj in zopet nazaj na mejo. Navadno imajo potniki za krožna potovanja na razpolago več krog in si lahko izbere poljubno progo. Poleg tega veljajo vozni listki za krožna potovanja tudi na onih progah, ki se od glavne proge krožnega potovanja odcepijo. Potniki z voznimi listki za krožna potovanja imajo znaten popust tudi na žičnih železnica.

— **Živalske kužne bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti.** Od 16. do 22. julija je bilo v ljubljanski oblasti 61 slučajev svinjske kuge, 13 svinjske rdečice, 1 garji in 1 čebelnje kuge. V mariborski oblasti je bilo 23. julija 30 slučajev svinjske kuge, 10 svinjske rdečice, 6 vraničnega prisada, 1 smrčavosti in 1 stekline.

— **Originalen izum ruskega emigranta.** Ruski emigrant Timofej Dahljenko, ki se mudi sedaj v Valjevu kot lekarnar vojaške bolnice, si že dolgo prizadeva, da bi odkril sredstvo, s katerim bi se lahko vsako telo obdržalo na vodi. Dahljenko trdi, da se mu je to že posrečilo. Izumil je neko gost zmes, s katero namaže poljubno telo, ki se ne potopi. Na 1320 kg teže zadostuje 1 kg te zmesi, pa se dotični predmet ne potopi. Dahljenko pravi, da bo njegov izum velikega pomena za pomorski in zračni promet, ker bodo katastrofe izključene. Parnik s potniki se lahko v najkrajnjem trenutku reši na ta način, da ga namažemo z zmesjo, ki jo je odkril Dahljenko. Isto velja za aeroplane, ki se pokvarijo in padejo na morje. Podrobnosti podatkov o svojem izumu Dahljenko še neče objaviti.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je prejela meseca julija 1928 leta sledeče prispevke: I. Podružnice: Trbovlje ž. 215 Din. Ribnica na Pohorju 485 Din; Slovenjgradec m. 110 Din, Laško 200 Din, Celje m. 2602.20 Din, Gaberje 316.80 Din, Radeče pri Zidanem mostu 697.50 Din, Brežice 426.50 Din, Jesenice 469.50 Din, Gornji grad m. in ž. 1850 Din, Sv. Barbara pri Mariboru 800 Din, Siska m. 647.75 Din, Siska ž. 747.75, Ljubljana: šentjakobska - trnovska m. 180 Din; skupaj 9748 Din. — II. Nabiralniki: Podružnica Ribnica na Pohorju 35 Din. — III. Obrambni sklad: Moška in ženska šentpetrskoga podružnica Ljubljana 1000 Din. — IV. Ivan Vrhovnikov sklad: Ana Petrovec, Sarajevo 100 Din. — V. Razni prispevki: M. Watzak - Kočevje, 15 Din. Jos. Potočnik, Ljubljana, 100 Din, L. Novak, Vič, 100 Din, Iv. Perdan nasl., Ljubljana, prispevek od čaja, 1000 Din; inž. Iv. Arh, Praga, 1000 Din, M. Mehle, Ljubljana, 100 Din, šentjanske premogovnik, Krmel, 150 Din, «Slov. Narod», Ljubljana, 100 Din, Rado Kramaršič, Ljubljana, 100 Din, M. B. Ljubljana, 100 Din, Tonči Ježovnik, Reka nad Laškom, 100 Din, L. Tratinik, Ljubljana, 40 Din; skupaj 2905 Din. Vsota vseh prispevkov 13.788 Din.

— **Krško.** Letos imamo v našem mestu mnogo letoviščarjev. V sedanjih velikih vročinah je v Savi vsesplošno kopalcev, domačin in tujih. Krško bi se spričo svoje lege lahko povzdignilo v imenitno letovišče, ko bi se laglje dobilo stanovanje in bi se na obrežju zasadil dreved in primeren park. Brez električne razsvetljave je pa modernizacija krškega mesta nemogoča. Govori se, da bo Sevnica v kratkem dobila električno energijo iz Fale. Upati je, da se bomo tudi mi v dogledni bodočnosti ponašali z idealno moderno razsvetljavo. — Dne 19. julija so priredili mariborski gledališki diletantje v sokolski dvorani izro «Ognjenik». Dvorana je bila občinstva nabito polna ter je prireditev kar najlepše uspeša.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je prejela od gg. Stanislava in Bogomile Volarič iz Beograda v hvaležen spomin in namesto cvetja na grob matere Francice, vдов Hrabroslava Volariča, nadučitelja in slov skladatelja, na dan petletnice njene smrti za obrambni sklad 200 dinarjev. Lepa hvala!

— **Vreme.** Lepo vreme traja dalje in sodeč po stanju barometra, se še ne bo tako kmalu poslabšalo. Danes zjutraj je kazal barometer v Ljubljani 764,5 mm in je torej od večeraj celo nekoliko poskočil. Temperatura je znašala 18 stopinj. Večeraj je bilo deloma oblačno samo v Zagrebu in Splitu, povsod drugod pa jasno. Najvišjo

temperaturo so imeli večeraj v Skoplju in sicer 38 stopinj, v Dubrovniku je bilo 36, v Splitu 35, v Sarajevu 31, v Beogradu 30, v Ljubljani 29, v Zagrebu 28, v Mariboru 26 stopinj.

— **Ogromno iznenadenje** doživile su ove dane neke domačice, koje su prvi put prale rublje sa Radionom. Ne samo da je rublje ostalo potpuno neoštećeno, nego je mnogo lepše i bolje oprano. Uzrok leži u tome, što Radion ne sadržaje klore a niti drugih škodljivih dodataka.

— **Ljudem, ki trpe na potrtosti,** splošni onemoglosti, delanežmožnosti povzroča naravna »Franz Josef« grenčica živahno kroženje krvi in tako osveži vsakega bolnika. Vseučiliški profesorji in znanstveniki trdijo, da pripomore »Franz Josef« grenčica radi svoje lahko odvajajoče učinkovitosti splošno osveženje duha in veselje do dela. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Fijte soda-vodo samo z orig. angleške SPARKLET silonske steklenice.

Iz Ljubljane

— **Iz Zopetna otvoritev Kina Matice.** Ker je poslopje elitnega Kina Matice na zunaj in na znotraj popolnoma prebeljeno in preurejeno, prične danes kino zopet z rednimi predstavami. Poslepje je zdaj res tako okusno popravljeno in preslikano, da je v okras modernemu Kongresnemu trgu in vsej njegovi okolici. Po skoraj 20dnevem odmoru prične Kino Matice danes s prvimi predstavami in sicer se bo predvalal zanimiv film »Ljubezan je slepa« z Lil Dagover in Conrad Veidtom v glavnih vlogah.

— **Iz Proslava 50letnice Narodne čitalnice v Spodnji Šiški.** Prvo napredno in kulturno društvo v Spodnji Šiški praznuje jubilej kakoršnih je malo v zgodovini kulturnih društev. Zato vabimo celokupno šišensko prebivalstvo, da se odzove dolžnosti, da proslavi jubilej tako častno, kakor je mogoče slaviti le društvo, katero je vzgojilo vsa šišenska napredna društva. Ker se ob priliki te proslave vrši precej obsežen program, vabimo celokupno prebivalstvo, da se udeleži 4. avgusta t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani restavracije »Gorenjski kolo-dvor« g. Kregarja, slavnostne akademije, kjer se med raznimi točkami predvaja tudi Gogoljeva komedija »Revizor«. Dne 5. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne se vrši slavnostni občni zbor v gostilniških prostorih g. Štepcica, na katerega vabimo vse člane in članice. Ob 2. dopoldne promenadni koncert pred staro občinsko hišo, ob 3. uri sprejod od tam po Celovski cesti do policijske stražnice, Aleševčevi ulici, Černetovi, Knezovi, Gasilski, Kavškovi, Jernejevi, Medvedovi, Frankopanski in Celovski cesti, nazaj do Narodne čitalnice, kjer bode nagovor, nato slikanje narodnih noš; končno velika narodna veselica v vseh prostorih gostilne g. Štepcica. Prosimo in pozivamo vse hišne posestnike, da ze te slavnostne dneve okrase svoje hiše z zastavami in zelenjem. Vse šišensko občinstvo pa vabimo, da se čim številneje udeleži povorke po možnosti in narodnih nošah. 593

— **Fotoparate kupite najbolje pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9.**

— **Iz Pevski zbor učiteljsva U. J. N. Ljubljana** priredi o priliki državne skupščine U. J. U. v Mariboru dne 12. avgusta svoj pevski koncert, pri katerem bo izvajal pesmi sledečih skladateljev: Adamiča, Kreka, Lajovica, Ravnika, Gotovca, Papandopola, Stolcerja - Slavenskega, Zganca in Mokranjca. Koncert se bo vršil v veliki dvorani Uniona. Vstopnine bodo na razpolago dne 11. in 12. avgusta pri blaginji v Unionu. Opozarjamo na ta koncert že danes.

— **Iz Šentjakobska knjižnica v Ljubljani.** Stari trg 11, je izposodila meseca julija 1928 na 2645 strank 10.036 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do 8. zvečer in izposoja slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, poljske, francoske, nemške, angleške, italijanske, esperantske knjige in modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Na razpolago novi popolni tiskani imeniki knjig, ki jih kupi, da si napiše številke knjig doma. 592n

— **Iz Začetek šolskega leta 1928/29 na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani** in na z njo združenih oddelkih. Vpisovanje: Mestna ženska realna gimnazija. Vpisovanje za gojenke, ki žele vstopiti v I. razred, bo v soboto 1. septembra od 9. do 11. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in krstni list. Iz krstnega lista mora biti razvidno, da dovrši gojenka v tekočem letu 10 do 13 let. Gojenke iz drugih zavodov se bodo vpisovale v ponedeljek 3. septembra od 9. do 11. ure. Gojenke ki so bile že na zavodu, se javijo v torek, 4. sept. od 9. do 11. ure. Razredni izpiti se vrše 25. do 28. avgusta vsakokrat ob 8. uri in po razporedu, ki je javljen na deski v veži. Dopolnilni izpiti za gojenke meščanskih in drugih šol se bodo vršili 29. avgusta ob 8. uri. Te gojenke se morajo prijaviti ravnatelju do 24. avgusta. Za enoletni trgovski tečaj je vpisovanje določeno na petek 14. septembra od 9. do 11. ure. Sprejemni izpit je v soboto 15. septembra ob 8. uri. Vpisovanje v enoletno gospodinjstvo šolo bo 29. in 30. septembra ob 9. uri zjutraj v poslopju »Mladike«. Pouk se bo pričel 1. oktobra ob 8. uri.

— **Iz Poslovanje banke za stranke v avgustu.** Bančni zavodi bodo v avgustu poslovali za stranke samo od 8. do pol 1. ure. Sicer običajno popoldansko poslovanje za stranke odpade samo za mesec avgust.

— **Iz Krasne dunajske otroške oblečke** od 34 Din dalje je pri Kristof-Bučar Stari trg 46-T.

— **Iz Zastrupljenje s svetilnim plinom.** V sobotni številki našega lista smo med drugimi nesrečami in neizglednimi poročili tudi o nezgodi instalaterja Josipa Adrineka, uslužbenega pri tvrdki brata Ecker v Slomškovi ulici. Na prošnjo tvrdke Ecker in pa potom nje tudi mestne pinarne svoje poročilo izpopolnjujemo v toliko, da se Josip

„Imam časa“

pravi razumna Mica. „Ne stojim po cele dni pred prerilnikom in se ne mučim s težkim pranjem perila. Zame to delo opravlja RADION in

varuje perilo!“

Adrinek ni zastrupil po nesreči med delom s svetilnim plinom, temveč je zvečer na svojem stanovanju za Bežigradom izpil večjo količino lizola. V bolnici so mu rešili življenje.

— **Iz Samomur mladega delavca.** Včeraj dopoldne je skočil s črnuškega mostu pri Ježici v Savo 28-letni brezposelni delavec Janko Friškovec iz Ljubljane in utonil. V smrt so ga gnale obupne materijelne in družinske razmere. Nedavno je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen radi tatvine na dva meseca ječe, vendar pa je do zadnjega zatrdel, da je popolnoma nedolžen. Radi obsodbe je seveda izgubil tudi službo pri mestni občini ljubljanski in je kmalu zašel v neznošno bedo. Temu zlu se je pridružil še drugo, da so se namreč pričele v njegovi družini take razmere, ki jih pokojnik ni mogel več prenašati. Zato je poiskal svoj mir v hladnih savskih valovih.

Iz Celja

— **c Gradnja vodovoda v Zavodni.** Vodovodna zadruga v Zavodni je pred dobrim mesecem pričela graditi lastni vodovod od studenca v Marovškemu gozdu. Sedaj se gradi rezervoar in tudi jarek za polaganje cevi je gotov. Vodovod bo do jeseni zgrajen.

— **c Tatvino manufakturnega blaga** so izsledili v trgovini M. Pšenčična. Dva pomočnika sta pokradla blaga v vrednosti okrog 6000 dinarjev. To blago ima je pomagal neki hlapec prodajati. Vse tri so zaprli.

— **c Mestna občina** bo pričela graditi trinadstropno stanovanjsko hišo na ljubljanski cesti pri hotelu »Krona«. Gradbena dela so razpisana in je treba ponudbe vložiti do 6. avgusta pri mestnem magistratu.

— **c Olepševalno in tulsko - prometno društvo v Celju** priredi 2. septembra veliko veselico v mestnem vrtu z istim sporedom kakor lansko leto.

— **c Uradni dan TOI v Ljubljani za Celje in okolico** bo 7. septembra od 8. do 12. ure dopoldne v pisarni javnega skladišča na Savinjskem obrežju.

Duhovnik - vohun

Bratislavsko državno pravništvo je prejelo te dni kazensko ovadbo proti 45-letnemu rimsko-katoliškemu župniku Fr. Csibu iz Balona. Oblasti so že deli časa opazovale na Velikem Žitnem otoku, da prihajajo čez mejo iz Madžarske sumljive ženske, ki zelo rade posejajo balonskega župnika. Začele so se zanimati za to zadevo in kmalu so ugotovile, da je župnik v stalnih stikih z Madžari. Pozneje se je izkazalo, da ima zveze z madžarskimi častniki in z vojaškim uradom v Rabu.

Ko so zbrali proti župniku dovolj obtežilnega materiala, ga so aretirali in zasilili. Može je brez obotavljanja priznal, da je madžarski vohun. Denunciral je madžarskim vojaškim organom tudi češkoslovaške državljane, ki so

potovali po trgovskih opravkih na Madžarsko, kjer so jih pozneje aretirali. Mnogi se sedaj sede v madžarskih ječah. Nedavno je bila aretirana na Madžarskem neka češkoslovaška trafikantinja, ki jo je župnik Csibu denunciral, da je češkoslovaška vohunka.

Orožništvo je ugotovilo, da je župnika posečala tudi neka znana madžarska vohunka in župnik ni tajil, da ima z njo stalne stike. Izdala ga je kuharica. Vzorni dušni pastir je tudi stalno dopisoval z madžarskimi častniki, kar je pri zaslišanju priznal. Afera je vzbudila na Slovaškem splošno ogorčenje in ljudstvo zahteva, naj cerkvene oblasti suspendirajo balonskega župnika.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Velika tihotapska afeta na Poljskem

Ze lani so poljske carinske oblasti izsledile dobro organizirano tihotapsko družbo, ki je tihotapila blago čez mejo preko takozvane zelene meje v Šleziji. Zdal pa so prišli na sled novi tihotapski aferi, s katero je država še bolj oškodovana. Tihotapci so prenašali čez mejo zlasti saharin. Carinske oblasti so našle tudi 16 kilogramov svile, na kateri ni bilo carinske deklaracije tako, da trpi država nad 30.000 zlotov škode. Tihotapci so prinašali čez mejo tudi cigarete in tobak iz Češkoslovaške in Avstrije.

Ko so prišli cariniki k poglavarju, tihotapeu Mojzesu Steuerju, ga niso našli. Može je pravočasno odnesel pekte. Zato so aretirali njegovega očeta in brata. Glavni udeleženec tihotapske afere Herman Klein je hotel pobegniti čez mejo, kar se mu pa ni posrečilo. Carinske oblasti so zaplenile za 40.000 zlotov tobaka in cigaret. Poljske oblasti nameravajo znatno pomnožiti obmejno stražo, da preprečijo tihotapstvo in vohunstvo.

Edgar Wallace:

TRJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

Odprl je knjigo, iz katere je čital, na poslednji strani in je vzel iz nje zganjen listič papirja. Bilo je posebno odobrilo za sklenitev zakona, podpisano od stanovskega urada v Greenwichu z datumom onega dne pred nastopom Mirabeline službe.

To je bilo njegovo drugo najmočnejše orožje. S tem papirjem v roki bi se bil lahko že pred tednom dni poročil z Mirabelo. Listina je veljala najmanj dva meseca in le še pet dni ga je ločilo od dneva, ko se je bilo treba končno veljavno odločiti. Kadar ta rok poteče, se Mirabeli ne bo treba več bati za življenje. Bilo je nekaj docela drugega, hladnokrvno umoriti žensko, ki bi jo potem iskala policija in s čije izginotjem bi neodvratno prišlo v zvezo njegovo ime — ali pa spravi človeka s poti na način, ki je bil njemu najljubši: neznanca zadeti na smrt na javnih prostorih sredi množice ljudi. Ne, Mirabela še ni bila zrela za kačo. — Se ne!

Skrbno je zgenil papir, ga položil nazaj v knjigo in jel obračati liste, ko se je zdajci začelo trkanje na vratih. Vzvračal se je na stolu.

»Nater, Pfeiffer! Naprejši!«

Vrata so se počasi odprla in v sobo je zdrknil možak, pri čigar pogledu se je Oberzohn zdrznil in malone odrenel.

»Gurthier!« je zajecel. Prvič v življenju je padel iz ravnotežja.

Gurthier se je nasmehnil in priklimal, njegove oči so se upirale v Oberzohnovo spalno čepico.

»Opravil nisi ničesar — in si se vrnil!«

»Američan je mrtev, sodim,« je počasi poročal možak. »Tudi dični Pfeiffer je — mrtev.«

Doktor je nejevoljno zamežikal.

»Mrtev?« je vprašal s hrešččim glasom. »Kdo ti je to rekel?«

»Videl sem ga. Nekaj se je zgodilo. Kača je pila Pfeifferja.«

Starec je srepo pogledal Gurthru v oči.

»Tako?« je rekel polglasno.

»Umril je zelo hitro — na običajen način,« je rekel Gurthier, ki mu je še vedno igral na obrazu glup nasmešek.

»Tako!« je ponovil doktor. »Po tem takim se je zgodila usodna pomota. Kaj smo dosegli? Američan je mrtev — Američan, ki ničesar ne pomeni, vsaj za nas ne. In Pfeiffer, ki zelo mnogo pomeni za nas — mrtev!«

»Gospod naj bo milosten njegovega pepelu!« je rekel Gurthier, čigar oči so se srepo upirale v prazno. »Vso pot domov sem razmišljal, koliko boljše je, da je pogodilo Pfeifferja in ne mene. Čeprav so moji živci mnogo trpeli.«

»Tako!« je rekel doktor v četrtič in izgnani roko.

Gurthier je vzel iz žepa v telovniku zlato cigaretno dozo. Doktor jo je odprl in je pobral pet cigaret, ki so bile v njej, in obe polovici cigaretnega ustnika, zaprl dozo in jo položil na mizo.

»Kaj naj počnem s teboj, Gurthier?«

Jutri pride policija in bo preiskala vso hišo, da te najde.«

»Saj imate klet, gospod doktor. Tam spodaj je zelo prijetno. Jaz bi bil zelo rad...«

Doktor je odmahnil z roko.

»Nemogoče; klet je zasedena!« je odvrnil. »Moram ti najti kaj drugega.«

Oberzohn se je zamislil.

»Aha, čoln!« je dejal po kratkem premolu.

Gurthier se je še zmerom smehljaj.

»Čoln!« je bila majhna tovarna barka, ki so jo bili svoje dni prenesli v privatni dok firme Oberzohn & Smitts, kjer je že leta trohnela v vodi; v njej so našle zavetišče podgane in brezdomci.

Doktor je videl kaj se odigrava v Gurthru.

»Barka se da urediti v znosno domovanje. Dal ti bom plina da boš prenal podgane — v ostale ne bo trajalo delj kakor pet do šest dni.«

»Da, gospod doktor!«

»Nocoj lahko spiš v kuhinji. Sodim, da jih...«

Na vnanjih vratih je zabobnelo.

Moža sta se spogledala. Gurthier se je še vedno smehljaj.

»To bo policija,« je hladnokrvno rekel doktor.

Vstal je, dvignil z zofe blazino in pod njo se je pojavila odprtina. Gurthier se je spazil vanjo in doktor je del bazino na prejšnje mesto. Nato je Oberzohn odcapljal k vratom in jih odprl.

»Dobro jutro, inšpektor Meadows!«

»Ali smem vstopiti?« je vprašal doselec. Za njim sta stala dva stražnika, eden od njih je bil v uniformi.

»Seveda — če želite govoriti z menoj.«

Oberzohn je previdno ostal pri vratih in je spustil v sobo le Meadowsa, ki je šel pred doktorjem.

»Zahtevam od vas Mirabelo Leicestrov,« je kratko rekel Meadows.

»Davi zarana so jo odpeljali z njenega doma in imam zanesljiva poročila, da je avto, v katerem je bila, pripeljal semkaj. Zunaj se v tleh poznajo sledovi avtomobilskih koles.«

»Če so sledovi avtomobilskih koles, izvirajo od mojega lastnega avtomobila,« je pokojno odvrnil Oberzohn. Jel je naštevati različne znamenje avtomobilov, ki jih je imel v garaži.

»In potem še nekaj. Kar se tiče avtomobilov, ki tod vozijo, naj vam povem, inšpektor Meadows, da imam fin sluh. Na Henkerjevi cesti sem slišal voziti mnogo avtov, a nobenega, ki bi bil na mojem zemljišču. Vrh tega zanesljivo vem, da niste prišli semkaj zato, da bi mi govorili o ugrabljenem dekletu, nego zato, da mi izdaste zločinca, ki mi je zanezil skladišče. To je tisto, kar zahtevam od vas.«

»Kar zahtevate od mene in kar boste dosegli, sta dve docela različni stvari,« je brez ovinkov odgovoril Meadows. »Nikar ne otepaite prazne slame, Oberzohn! Mi vemo čisto natančno, zakaj ste se polastili deklice, ves načrt je izdan. Hoteli bi ji zabraniti, da bi pravčasno obnovila pri portugalski vladi koncesijo, ki je bila junija leta 1912 priznana njenemu očetu.«

Dr. Behounek pere Nobilovo čast

Zanimiva izjava češkega učenjaka o katastrofi »Italie«. — Dr. Behounek pravi, da je Nobile velik mož, čeprav je imel smolo. — Behounkov povratek v Prago.

Češkoslovaški učenjak dr. Behounek je prispel s svojo sestro v ponedeljek dopoldne na stettinski kolodvor v Berlinu, kjer ga je čakala njegova nevesta Ljudmila Felixova, ki je prispela s svojo materjo iz Prage, dalje zastopniki češkoslovaškega poslanstva in konzulata, številni novinarji, fotografi in občinstvo, ki ga je navdušeno pozdravljalo. Po uradni sprejemu na peronu je odšel dr. Behounek v kolodvorsko čakalnico, kjer je podal novinarjem obširno izjavo o katastrofi Nobilove ekspedicije.

Dr. Behounek je zlasti naglašal, da njegove osebnosti ni nihče omejeval in da je imel glede svojih izjav o Nobilovi ekspediciji popolnoma prost voljo. Po njegovem mnenju je delal inozemski tisk Nobilu in njegovim spremljevalcem v marsičem krivico. Dr. Behounku samemu so pripisovali izjave, ki jih sploh ni dal ali pa vsaj ne v taki obliki, kakor so poročali nekateri listi. Mnogo nesporazumov je nastalo tudi s tem, da se novinarji in pojedini člani ekspedicije v pogovoru niso dobro razumeli. Na krovu ledolomca »Krasina« je bilo sedem novinarjev, od katerih je obvladal francoščino samo eden, vsi drugi so bili pa Rusi. In vendar so ti novinarji zbirali informacije in jih pošiljali v svet.

Vesti o sporih med posadko zrakoplova »Italie« niso resnične. Udeleženci ekspedicije so ostali ne samo dobri tovariši, kakršni so bili pred odhodom, marveč jih je težko življenje v polarnih krajih še bolj zbližalo. Razmerje med general. Nobilom in švedskim učenjacom Malmgreenom je bilo ves čas zelo intimno. Malmgreen je bil Nobilov ljubljenec in samo tako se da pojasniti, da se je poleg dr. Behounka udeležil ekspedicije kot edini neitalijanski član. Italija ima nedvomno izborne meteorologe, ki bi se lahko udeležili ekspedicije in če se je Nobile kljub temu odločil za Malmgreena, je to le dokaz, kako ga je cenil in ljubil. Oba sta se tudi pristržno ločila. Ko je Malmgreen odhajal, je Nobilu obljubil, da se vrne s pomožno ekspedicijo, da reši njega in njegove tovariše, če se mu posreči doseči kopno. Malmgreen je odšel po lastnem nagibu, najbrž pod vplivom prvega trenutka, ko se je zdelo, da smo izgubljeni. Prvi hip po katastrofi smo vsi mislili, da smo ostali brez živil. Kmalu pa je Malmgreen z dalnogledom opazil daleč naokrog razmetane zabojce z živili, ki smo jih tik pred katastrofo pometali iz zrakoplova. Nobile ni zapovedal Malmgreenu, naj odide peš po pomoč, marveč je bil proti njegovega odhodu. Vsem članom ekspedicije je pa dal na prosto voljo, ali hočejo ostati pri njem ali pa oditi peš po ledu proti kopnem. To je storil najbrž zato, ker je bil težko ranjen in ni mogel hoditi. Zato ni hotel siliti svojih tovarišev, da bi tudi oni ostali pri njem na ledeni gori. Nobile je izjavil, da ostane sam na ledu s Cecionijem, ki je tudi imel zlomljeno nogo. Drugim pa je dejal, da lahko ostanejo ali odidejo.

Kar se tiče očitka, da se je Nobile sam prvi rešil z letalom, pravi dr. Behounek, da se v tem primeru ne more primerjati Nobila s kapitanom potapljačega se parnika, ki mora ostati do zadnjega trenutka in se zadnji rešiti. Ta teorija je zelo lepa, kadar se govori o nji za mizo v prijetni družbi, toda praksa je drugačna. Dva dni predno je pristal švedski letalec Lundborg na ledeni gori, smo se posvetovali, kateri udeleženci naj se rešijo prvi. Sklenjeno je bilo, da se reši prvi Cecioni, drugi jaz, ker sem bil malone oslepel, tretji ing. Troani, ki je imel hudo mrzlico, četrty Nobile, peti Viglieri, šesti in zadnji pa radiotelegrafist Biegi. Ta sklep smo pa izpremenili, ko je Lundborg pristal in izjavil, da mu je naročeno rešiti v prvi vrsti Nobila, ki naj bi pomagal voditi rešilne ekspedicije. Sicer se je pa tudi kmalu pokazalo, da je fizično nemogoče držati se določenega vrstnega reda. Lundborgovo letalo, ki je imelo poleg pilota tudi opazovalca, je bilo zelo oteženo in ni moglo vzeti na krov večjega bremena. Cecionija, ki je tehtal 105 kg, Lundborg ni mogel pobrati, ker bi bil hidroplan preobtežen. Zato je odletel prvi Nobile, ki je tehtal samo 68 kg in je bil najlažji med udeleženci ekspedicije.

Kar se tiče trditve, da je Malmgreen pred katastrofo opaziral na slabotno stanje zrakoplova, je dr. Behounek izjavil: Malmgreen je prišel k meni in bil je zelo razburjen. Vprašal sem ga, kaj mu je in odgovoril mi je, da naj pogledam, kako težko upravljajo zrakoplov. Menil je, da lahko vsak čas pademo na led. Prepričal sem se pa, da je njegovo mnenje o zrakoplovu napačno. Govorila sva dobri dve uri pred katastrofo. Hibe, na katere je Malmgreen opozarjal, nikakor niso zakrivila katastrofe. Nasprotno, zrakoplov je bil ves čas v dobrem stanju. Tudi led, ki se je nabiral na balonu, ni povzročil katastrofe. Po mojem mnenju je povzročila katastrofo nenadna velika izduba plina. Kako se je to zgodilo, ne vem. Katastrofa je bila končana v dobrih 10 minutah. Najbrž je moral nastati kakšni defekt v balonu. Cecioni je prvi opazil, da uhaja plin in je o tem obvestil Nobila, ki je naročil Alessandriniju, naj zrakoplov pregleda. Alessandrinij je pregledal zrakoplov in izjavil, da je vse v redu. Takoj nato je nastala katastrofa in zrakoplov se je razbil.

Na vprašanje, kaj sodi o Alessandrinijevi skupini, je dr. Behounek izjavil, da je zelo malo upanja, da bi se kdo teh nesrečnejših rešil. Vendar pa smatra za samo ob sebi umevno dolžnost, da se rešilna ekspedicija nadaljuje. Na vprašanje, je-li bi znova poletel z Nobilom v polarne kraje, je dr. Behounek odgovoril, da bi, če bi imel čas. Po njegovem mnenju bi se udeležili ponovne Nobilove ekspedicije tudi drugi Nobilovi spremljevalci. Na vprašanje, je-li čaka Nobila v njegovi domovini rehabilitacija, je dr. Behounek odgovoril, da po njegovem prepričanju Italija

ne bo poniževala svojega velikega moža, kajti Nobile je velik mož, čeprav je imel smolo.

Na vprašanje, kaj sodi o Zappiju in Marianiju in o tem, da sta zapustila Malmgreena umirajočega na ledu, je dr. Behounek izjavil: Ne morem trditi, da je Malmgreen sam zahteval, naj ga tovariša zapustita, toda kolikor poznam Malmgreena, to ni izključeno. Malmgreen je bil pravi gentleman kremenitega značaja. Mislim, da bi si moral dati Zappi to Malmgreenovo željo pismeno potrditi, da bi lahko zdaj zavrnil vse očitke. Treba je pa upoštevati, da je bil Zappi sam v obupnem položaju. Zato se mu je najbrž zdelo pismeno potrdilo odveč. Že naš položaj na ledeni gori je bil zelo kritičen, a položaj Malmgreenove skupine je bil naravnost obupen. Jaz bi Malmgreena, ki je bil moj prijatelj, ne bil zapustil. Toda to trdim zdaj, ko sem že na varnem. Če bi bil pa v Zappijevi koži, ne vem, kaj bi bil storil. Zappiju tudi očitajo, da je bil dobro oblečen, dočim je imel ranjeni Mariani na sebi samo nogavice in lahke obleke. Ne vem, koliko je na tem resnice, vem pa, da sta se Zappi in Mariani, ki sta bila pred odhodom dobra prijatelja, kot taka tudi vrnila.

Na vprašanje, je-li bi bila po njegovem mnenju rešitev mogoča tudi brez ruskega ledolomca »Krasina«, je dr. Behounek odgovoril: Zivl smo imeli še dovolj. V hipu, ko se je nam približal »Krasin«, smo imeli še 70 kg mesnih jedi in 30 kg čokolade. Porcija za vsakega je znašala 300 gramov dnevno. Nisem izračunal, za koliko dni bi nam to zadostovalo, toda račun je lahek. Pač pa je bil položaj zelo kritičen, kolikor se tiče ledene gore. S te strani je nam pretihla večja nevarnost, nego radi pomanjkanja živil. Ko so nas Rusi vzeli na krov, smo pluli mimo kraja, kjer je »Krasin« dva dni poprej rešil Zappija in Mariani. O ledeni gori ni bilo ne duha ne sluha. Videli smo samo manjše kose ledu. Iz tega sledi, da bi se bila Zappi in Mariani lahko držala na ledu komaj 48 ur. Tudi naš položaj ni bil mnogo boljši. »Krasin« je bil edina možnost naše rešitve. Letala so odpovedala. Glede vesti, da je na parniku »Citta di Milano« nekdo umrl, je dr. Behounek izjavil, da niti na »Krasinu« niti na italijanskem pomožnem parniku ni nihče umrl.

Fizično se počuti dr. Behounek zelo dobro. Po rešitvi se je celo nekoliko zredil. Vid mu je sicer precej opešal, vendar bodo pa njegove oči kmalu izlečene. Živčno je nekoliko razburjen in bo moral nekaj časa počivati. Včeraj ob 15.30 je prispel dr. Behounek s svojo sestro, neveste in njeno materjo na Masarykov kolodvor v Pragi. Pred kolodvorom je bila zbrana ogromna množica občinstva, ki je prvega češkega junaka polarnih krajev navdušeno pozdravila. Na peronu so ga pozdravili zastopniki ministrstva javnih del, visokih šol in Aerokluba. Zvečer je priredil hotelir Šroubek dr. Behounku na čast banket, katerega so se udeležili številni Behounkovi prijatelji in znanci.

Ali že imate Album slovenskih književnikov? — Naročite ga pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Svetujemo Vam nabavo samo edino najboljše in trpežno

kolo „Gritzner“

nizke cene, tudi na mesečna odplačila pri

Josip Petelinc-u

Ljubljana. Telefon števil 2913.

Radi preselitve

prodajam ure, zlatnino, srebrnino, briljante, stenske ure, budilke, (b)šne sto ece ure), a) pak a) srebrn n) stavke

s 25% popustom

Ivan Pakiž, Ljubljana, Star trg št. 20

Inserirajte v Slov. Narodni

Mali oglasi v Slovenskem Narodnem so popolnoma najbolj čitani. Najcenejša in najuspešnejša posredovalnica za službe, prodaje, nakup, nepremičnine, lokale, stanovanja, priporočila, kapital itd. itd. V SVOJO LASTNO KORIST NAJ SE JIH VSAKDO POSLUŽUJE. KER MORAJU IMETI NAJBOLJŠI USPHE!

Uprava, Ljubljana, Knaflova ulica št. 5

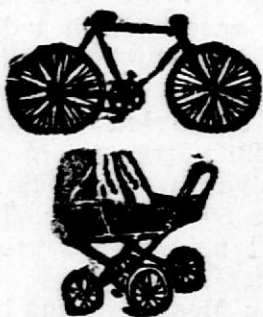
Podjetje inž. Dukič in drug. v Ljubljani sprejme

1400

za notranja dela v hiši na Poljanskem nasipu

40 dobrih zidariev

Delo traja do meseca decembra.

Čudovito nizke cene

Izbira velika. — DVOKOLESA nova od Din 1000.— naprej. SIVALNI STROJI od Din 1400.— naprej. OTROSKI VOZIČKI od Din 240.— MOTORJI prav po ceni. — Pred nakupom si oglejte zalogo. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco — pri »TRIBUNA«, F. B. L., Ljubljana, Karlovska c. št. 4. 126L

Na dobro hrano

sprejem dve gospodini. Naslov v upravi lista. 1399

Za razredne izpite

pripravila prof. Arnelc, Erjavčeva ulica št. 4. 1394

Dvodružinsko hišo

v Ljubljani kupim proti takojšnjemu plačilu. — Dopise z navedbo cene

Prazno sobo

v centru na išt. mlada gospodinja. Ponudbe na upravo lista pod »Prazna soba« 1347.

Prodajalka

izveščana v manufakturni in spe-cerijški stroki, z večletno prakso, večša slovenskega in nemškega jezika, išče službe v večji trgovini. Gre tudi na deželo. Vstop takol. Cenjene ponudbe na upravo »S.L. Nar.« pod »M. O. 1380«.

Mnogim še ni znano,

da želodčne in črevesne bolezni, glavobol, nervoza, pomanjkanje spanja, slab tek, zlato žlto površje slaba prebava, katero najučinkovitejšo odpravi znani eliksir »FIGOL«. Prepričajte se tudi vi, da preizkušena zdravilna specialiteta »FIGOL« eliksir uredi prebavo in vam vrne zdravje »FIGOL« izdeluje in razpošilja po pošti proti povzetku — navodili uporabe lekarne

DR. Z. SEMELIC, DUBROVNIK 2

Preizkusna steklenica z omotom in poštino 40.— Din. Originalni zabojček s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami na 245 Din.

Govilne zahvalnice o uspešnem delovanju »Figola« dosejajo dnevno.

Mag. št. 13.228-ref. V.

Razglas.

Mestna občina ljubljanska prepoveduje v smislu § 1. dež. zak. 15. maja 1872, d. z. št. 16 in in § 3 dež. zak., d. z. 68, vsako kopanje in pa pranje v Gradaščici od Kolesije navzdol z ozirom na to, da v tem delu voda ne odgovarja sanitarnim zahtevam. Kdor bi se temu ukazu oziroma prepovedi ne pokoril, bo kaznovan v smislu § 7. ozir. § 11. ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI

dne 23. julija 1928.

1401

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-TIPIJE, IZDELUJE PO PRED-LOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEŠJO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJ-ŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 23